

מאירי דף כא:

והלכה כר' יוחנן ומכל מקום גדולי המחברים¹²² כתבו כשטתנו אעפ"י שפסקו¹²³ בחצי שיעור שהוא מן התורה ואפשר הואיל ואף ר' יוחנן מודה שאין בה מלקות וקרבן ושלא הוזכר איסורו בהדיא אינו איסור תורה גמור אלא דרך סמך והוא הענין לדעתי שלא נאמר שם שהוא מן התורה אלא ממה שראוי להצטרף עם השלמת השיעור

מהר"ץ חיות

שם א"ה אמאי מצטרף זיל הכא ליכא שיעורא כו'. נ"צ ע"י משנה למלך פ"ד מהל' שבועות ה"ח. דהנה ענין הצירוף הוא דמשיני איסורים קלים נעשה איסור חמור. דכלא"ה לא אשכחן דבר זה רק בצער וחלצ וכלאים דכל חד וחד באפי נפשיה שרי וכי אחי צהדי אסור. ומפ"י ר"ו לפרש ג"כ טעם דר"י דס"ל דח"ס אסור מה"ת משום חזי לאלטרופי צפרק צתרא דיומא היינו ג"כ מטעם זה. דאס"ד דח"ס הוא היתר גמור אין אפשרות צו הצירוף. וכאן ג"כ כיון דמפרש אכילה מזו עלי קונס. וגם שבעה דהיא איסור הבא מצד דיצורו פשיטא דפחות משיעור מותר ע"י ר"ן כאן. ושוב אין אפשרות הצירוף בשני איסורי קונמות דמשיני היתרים אין אפשרות לעשות איסור. בשלמא בזית אחת משבעה הנה זה הוא חיוצ התורה דכל משהו ומשהו היתר דע"י לא נשבע ואם יש כזית עבר אשבעה כמו שנשבע שלא יאכל צ' זיתים דמותר לאכול א' וחצי. אבל צירוף מצ' איסורי קונמות לא אפשר:

[מהר"ץ חיות]

בית האוצר ח"א כלל קכז

ויר"י עוד לפמ"ש במ"א ור"י ור"ל דפליגי בדין ח"ש במחלוקת הריטב"א וראשונים ז"ל הוא דפליגי אי איסורי מאכלות על תורה אחת או איג נינהו דר"י ס"ל כראשונים ז"ל דא"ח נינהו וע"כ שייכא סברא דחזיא לאלטרופי ט' דאין סברא דחפץ מותר יאסר בעלמא לאיסור ע"י שאל כל עוד ח"ש בכא"פ וע"כ דגם מחלה איסור ה' אלא דמלקות ליכא ור"ל ס"ל דאיסורי מאכלות רק איג נינהו והמאכל בלא"ה היתר בעלמא ורק האדם הוא שעובר וא"כ אין כאן הפוך חפץ היתר לחפץ איסור ולא האדם שפיר אמרה תורה שלא יאכל כזית בכא"פ ודריק.

חידושי הר"ן

כי קא משתבע אהיתרא קא משתבע. וא"ת והאמר ר' יוחנן בפ' בתרא דיומא²⁰² חצי שיעור אסור מן התורה וקיי"ל כותיה²⁰³. י"ל דהך בעיא אליבא דר"ל אתיא, דאמר התם חצי שיעור מותר מן התורה²⁰⁴, ואע"ג דלא קיי"ל כותיה יגדיל תורה ויאדיר הוא²⁰⁵. א"נ י"ל דאפילו כרבי יוחנן אתיא דאע"ג דאית ליה חצי שיעור אסור מן התורה, מ"מ כיון דלא קאי עליה בלאו, אמרינן דדעתיה עלויה וכהתירא דמי ליה²⁰⁶ וחל עליה איסור שבועה, וכמ"ד איסור חמור חל על איסור קל ואפילו בלא כולל²⁰⁷, וכדאיתא בפרק עשרה יוחסין²⁰⁸. ולפנינו יתבאר דעתנו בזה²⁰⁹.

שולחן ערוך יו"ד סי' ב

ג. מומר לתיאבון ששחט יב^[ט] אפילו נשבע ששחט בסכין יפה (ו) אינו (יב) נאמן:

ש"ך יו"ד סי' ב

ול"ע: יב אפילו נשבע כו'. שהרי הוא חשוד על השבעה לגבי אותו דבר מפני שהוא מושבע ועומד מהר סיני, שם נספר אהל

פרי מגדים הקדמה להלכות שחיטה

ויש נפקא מינה לדינא כמו שאומר, דהמחבר בסימן ב' [סעיף ג] כתב דמומר לתיאבון אפילו נשבע שביפה שחט לא מהימן, דמושבע מהר סיני. [ו]אם נאמר במומר לאכול חצי שיעור דלאו מושבע ועומד הוא כמו שכתבו התוספות בשבועות כ"ג ב' ד"ה דמוקי, וכן פסק הרמב"ם להלכה פרק ה' מהלכות שבועות [הלכה ז], אם כן נאמן הוא בשבועה. וזה לשיטת ריב"א דאין בו עשה וזבחת,